

# CONSUM CRÍTIC DE LA INFORMACIÓ: FEM DE PERIODISTES

Estem immersos en la Societat de la Informació on l'activitat cultural més important del segle -per als infants i joves- és la TV i la realitat social deixa poc temps per confrontar idees i escasses possibilitats d'accedir a altres fonts d'informació que no siguin les unidireccionals oficials del poder econòmic. L'escola no pot quedar al marge i no hauria de romandre passiva davant aquest fet atès que els mitjans de comunicació influeixen en gran manera en les formes de la vida de la societat.

## EL MEDI AMBIENT VIST DES DEL CEIP MONTSENY

El fet de viure en un món global, complex i canviant del qual emergeixen nous valors individuals i col·lectius ens obliga a plantejar-nos què ensenyem i com fem arribar la imatge del món a l'alumnat i a replantejar les estratègies que utilitzem perquè accedeixi a la informació, l'organitzi per tal d'entendre-la, pugui actuar sobre ella i sigui capaç de transformar-la d'una manera crítica i creativa.

Seguint aquesta perspectiva va sorgir el projecte que us presentem pensat per apropar l'alumnat a un consum crític de la informació. Aquesta experiència ha estat realitzada al CEIP Montseny de Mollet del Vallès.

Al nostre centre, des de la seva inauguració l'any 1983, ens ha preocupat la construcció de valors pro-socials de l'alumnat i hem cercat maneres per possibilitar-lo. Entre d'altres estratègies, es fan tallers de cicle a tota l'escola i un d'ells és el taller de revista al cicle superior on l'alumnat de 5è i 6è fa una primera aproximació al món de la informació editant trimestralment una revista d'escola: Supermontseny.

El curs 2000-01, vam decidir donar un pas endavant a l'engegar un projecte el tercer trimestre amb els alumnes de 6è curs: Fem de periodistes, per publicar-ho en una revista comarcal. La Tribuna Vallesana. Es pretén afavorir una interpretació de manera rigorosa i crítica de la informació per tal que els alumnes deixin de ser receptors passius de la mateixa, s'apropin a la realitat ciutadana i puguin realitzar accions individuals i col·lectives sobre l'entorn. Es vol, a més d'apropar l'alumnat a la participació, potenciar actituds cíviques per a la construcció conjunta de la realitat.

Proposat a ambdós grups classe els entusiasma la idea i per començar es fa, amb dues alumnes, el reportatge que la revista va editar sobre el Carnaval a Mollet. Per a dur-ho a terme comptem amb l'ajut i assessorament tècnic de la direcció de la revista que volia engegar un taller amb infants i joves sobre periodisme, així com la col·laboració de l'AMPA i de diferents entitats de la Vila. Atesa la bona acceptació per part de l'alumnat es planteja la signatura d'un compromís individual de cadascú (pel fet de ser una responsabilitat col·lectiva, atesa la repercussió, la implicació d'altres col·lectius i el nombre d'hores que presumiblement havien de dedicar), i l'avaluació reguladora a cada activitat amb autorregulació, gestió conjunta de dificultats i coavaluació.

La temàtica El medi ambient vist des del Montseny la tria l'alumnat per consens i la motivació ve donada pel fet de ser periodistes ja que el resultat del nostre treball seria publicat per la revista comarcal amb un potencial de 150.000 lectors.

Ens proposem el treball amb un enfocament globalitzador vertebrat per l'àrea de Llengua Castellana, integrant l'eix transversal de l'Educació Mediambiental i altres àrees del currículum com la Matemàtica, Socials i Ed. Artística.

Seguint el cicle d'aprenentatge es marca conjuntament els objectius a aconseguir, utilitzant el treball en grup entre ambdues classes de 6è com a estratègia per a treballar el respecte a les persones, a la natura i als productes; i la cooperació com a base per a la construcció del coneixement individual i col·lectiu que ajudi els nois i noies a l'acció d'un consum responsable i crític.

Els **objectius** d'aquests projectes són:

- \* Enfortir la capacitat de l'alumnat d'expressar les seves opinions, valer-se dels mitjans de comunicació per a desenvolupar un pensament autònom i crític i interpretar de manera rigorosa i crítica la informació.
- \* Desenvolupar estratègies per a la investigació i l'acció, mitjançant el treball cooperatiu.
- \* Adonar-se de la importància de les accions individuals en la col·lectivitat i l'entorn.
- \* Apropiar-se a l'entorn proper de la ciutat per a col·laborar en les iniciatives mediambientals de l'Agenda 21 local.

L'experiència es desenvolupa paral·lelament en quatre **eixos**:

- \* Un treball de coneixement de la llengua motivador, exhaustiu i funcional per tal de difondre les nostres investigacions amb l'ànim de compartir maneres de fer individuals que portin al bé comú.
- \* L'Agenda 21 amb la participació a les iniciatives mediambientals de la ciutat per tal de possibilitar actituds cíviques que portin a la sostenibilitat.
- \* El treball en grup cooperatiu per possibilitar la construcció de valors com el respecte, el compartir, la responsabilitat, arribar a acords per consens i la solidaritat.
- \* La creativitat com una manera d'aprendre per ensenyar, del gust per investigar, un espai de llibertat i apropament a la realitat a l'hora de dissenyar el monogràfic, còmic, fotografies, fer entrevistes, enquestes, reportatges, comentar-los per intercanviar opinions, cercar informació, organitzar i estructurar-la.

## EL PROCÉS

Es fa una anàlisi del tractament de la informació de diferents diaris on l'alumnat comença a adonar-se amb quina facilitat es poden manipular les imatges i les idees en ressaltar els punts de vista que interessin a qui informa o també en silenciar els que no li interessin, per la qual cosa cal que relativitzem les informacions als mitjans.

Altrament, veiem que la mateixa informació pot ser presentada en diferents tipus de text, però que en el llenguatge periodístic cal analitzar i expressar el què, qui, com, on i perquè de la notícia d'una manera succinta i que sigui valuosa per al lector.

Una vegada feta l'anàlisi del contingut i de l'estructura dels diaris, planifiquem conjuntament els objectius que volíem aconseguir, cerquem (per grups) informació sobre la temàtica triada per consens i fem un debat sobre com transmetre idees i punts de vista personals de manera crítica i eficaç sobre el mediambient. S'elabora un dossier amb tota la informació recollida a partir del qual s'ha de respondre individualment, -i contrastar amb el grup- qüestions de tipus lingüístic i mediambiental. Del debat sorgeix el guió que ha de seguir cada petit grup per elaborar la seva part de cada pàgina.

Es distribueix la feina per grups de treball cooperatiu: fotògrafs, emmaquetadors i informàtica (processador de text, escàner, gràfiques) redacció, títols, còmics, reportatge, estadístiques, passatemps, poemes.

A cada full de la revista es treballa el títol, la introducció de l'article, un còmic sobre la idea que es vol transmetre, una foto amb el corresponent peu de foto i el desenvolupament propi de la pàgina. A més en dues pàgines s'inclouen dos poemes: Els contenidors i Inténtalo, creats per dues alumnes i enriquits amb la cooperació de tots els altres. Per aconseguir-ho vam haver d'investigar, passar enquestes a casa, a les altres escoles de la ciutat, elaborar els guions de les enquestes, estadístiques i entrevistes, resums, fer de fotògrafs, dissenyar el monogràfic, emmaquetar-lo... i utilitzar diferents textos literaris (notícia, reportatge, entrevista, poesia, còmic, etc.) i sobretot, consensuar molt les decisions, autorregular-se el treball personal i avaluar constantment el comú.

## DESENVOLUPAMENT

1. Coneixements previs, comunicació d'objectius, planificació i autorregulació.
2. Recollida i anàlisi de diferents tipus de diaris i revistes, tant pel que fa al contingut com a l'estructura. Recollida i anàlisi d'informació sobre medi ambient en general i sobre l'Agenda 21 de Mollet.
3. Elaboració de resums i esborranys de la informació que volem donar.
4. Recollida de dades sobre els residus i càlculs sobre costos de la bossa de la brossa.
5. Disseny de l'estructura de les pàgines de la revista. Columnes, fotos, dibuix, títol.
6. Disseny de la portada.
7. Disseny de guió entrevista i enquestes.
8. Elaboració de cartes sol·licitant la participació de les diferents escoles en les enquestes.
9. Dur a terme l'entrevista i les enquestes (portar-les i passar-les a recollir). Fer-ne el buidatge, càlculs i gràfiques.
10. Elaboració del reportatge fotogràfic, elecció de les més adients. Escannejar-les. 11. Elaboració del còmic introductori a cada pàgina de la revista
12. Correccions del redactat, dibuix, relació idea-dibuix...
13. Elecció del títol més adient a cada pàgina.
14. Redacció definitiva i pas a ordinador.

15. Coordinació amb la direcció de la revista.
16. Explicació de les nostres troballes a les diferents classes de l'escola i col·locació de cartells a contenidors i dependències de l'escola.
17. Col·locació de cartells als contenidors del barri.
18. Autorregulació i avaluació final del projecte.
19. Per part de l'AMPA, cercar la col·laboració d'entitats i col·lectius de la ciutat.

A mesura que s'avança en alguna de les tasques es passa a la posada en comú en una de les classes per cogestionar dificultats i enriquir la proposta i amb aquesta se segueix el mateix procés a l'altra classe (alternativament) on es fan les correccions definitives. Al mateix temps es fa un seguiment d'autorregulació per tal d'anar aplicant les noves formes de veure, pensar i actuar a les nostres accions quotidianes, com per exemple respectar a companys i companyes, dialogar per arribar al consens, cooperar en el treball, tancar els llums de la classe quan no els necessitem, minimitzar i/o reutilitzar materials escolars... D'aquest feedback constant han sorgit coses sorprenents per als alumnes com veure actituds contradictòries sobre el mediambient entre nois i noies d'un mateix grup i de la mateixa persona respecte als seus comportaments mediambientals a casa o a l'escola. O bé, descobrir com les nostres accions individuals tenen influència en la col·lectivitat, com el fet que alguna de les enquestes no se'ns hagués donat en la data acordada i haguéssim de retardar la publicació del monogràfic una setmana. O bé, la valoració del resultat individual d'un article amb el de petit grup i el resultat final... i que costa arribar a acords col·lectius, però que s'aconsegueixen amb el diàleg, cooperació i cercant solucions imaginatives per a resoldre conflictes.

També hi ha hagut coses sorprenents per al professorat, com per exemple el fet que en algunes de les respostes a les enquestes, que eren en castellà, bastants nens i nenes van escriure la paraula respecte en comptes de respeto. (Pot ser que el referent que tenen aquests nois i noies sigui només el de l'escola?)

Certament, el que més ha costat ha estat posar-se d'acord, però ha resultat ser molt enriquidor per a l'alumnat, els mestres, l'AMPA i la direcció de la revista el fet de coordinar-nos constantment. Ens ha fet entendre que el respecte i la cooperació ens possibiliten arribar a grans fites. A més, la part d'autoestima (sobretot per a l'alumnat), que li ha aportat el fet de veure publicat el seu treball, alhora que hem pogut compartir i comunicar als altres les nostres troballes cap a una ciutat més sostenible.

La valoració que en fem és molt positiva, per part dels mestres, AMPA, l'editor de la revista... i l'alumnat, tot i haver de sortir de l'escola cap a diferents IES, demana de fer més treballs d'aquest tipus amb la nostra escola. Això és el que ens engresca i anima a seguir fent propostes d'aquest tipus en les quals el treball escolar sigui interdisciplinari dintre de les àrees, a l'escola i fora de l'escola, amb la col·laboració de diferents professionals, per aconseguir ciutadans que basin la construcció de la societat en el respecte, la cooperació, i en un consum responsable i crític.

Us convidem a llegir el monogràfic editat per La Tribuna Vallesana el 22 de juny del 2001 [portada](#), [pàg 30-31](#), [pàg 32-33](#), [pàg 34-35](#) i [pàg 36-37](#)) i si us animeu a fer quelcom semblant podeu comptar amb la nostra col·laboració.